

tate testatoris constaret manifeste, ut diximus; id quod verissimum est, atque ex dictis supra omnino observandum. Enimvero legitima filiorum salva & illa servari debet, sive ex consuetudine vulgari prædictum legatum resolvatur in alimenta, sive non, ut prædicti Authores recte in superiori casu observant.

17 Secundò adnotandum est, de jure communi veram esse & receptam omnium sententiam, quòd uxor relicta domina & usufructuaria omnium bonorum, si filii, & extranei simul hæredes instituti sint, ex conjecturata voluntate testatoris, pro parte illa, in qua filii sunt hæredes instituti, dumtaxat consequatur alimenta, sed pro parte extraneorum, verum & formalem usufructum, ut ex mente Bartoli in dicto §. Titia cum nuberet, n. 12. observant Jason in l. contra tabulas, n. 5. ff. de vulg. & pupil. substitui. Rolandus in cons. 74. n. 5. & seqq. vol. 2. Corneus in cons. 5. n. 2. vol. 1. & communem opinionem profitentur Paulus de Montepico in dicto §. Titia cum nuberet, n. 38. Michaël Grassus §. legatum, dicta quæst. 24. n. 9. Borgninus Cavalcan. de usufructu mulieri relicto, nu. 42. fol. m. h. i. 2. Simon de Praxis lib. 4. dicta dubit. 10. nu. 59. fol. 339. Mantica lib. 9. dict. tit. 7. n. 17. De jure tamen hujus Regni, cum extranea persona à parentibus institui non potuerit, nisi tantum in quinta bonorum parte, in cæteris aliis bonis, quæ sunt Legitima filiorum, nec alimenta, nec aliquid aliud consequi poterit uxor; in quinta autem bonorum parte usufructum habebit, nec cum proprietate ejusdem partis compensatio fiet, tamen extraneo relicta fuerit, nisi de voluntate testatoris aliter constet aperte: nam ut dictum est, in usufructu cæterorum bonorum, nullo modo potest pater filiis præjudicare: in quinta autem parte, quam potuit testator pleno jure relinquere, de voluntate ipsius non apparet, & usufructum solum legavit: debet ergo ejus tantum partis usufructus, quæ legibus hujus Regni, extraneis legari permittitur.

Tertiò deinde adnotandum est, de jure communi, dubium etiam esse, utrum vulgari consuetudine, quæ legatum usufructus omnium bonorum ad alimenta restringit, filiorum favore procedat, etiam cum ascendentes hæredes instituti sunt, ut uxor relicta domina, & usufructuaria, ascendentium ipsorum favore solum alimenta, & præminentiam illam consequatur. In quo dubio nonnulli voluerunt, prædictam consuetudinem ad ascendentes extendi, & legatum simili modo ad alimenta restringi: quod consulendo observavit Ancharanus in cons. 237. sequitur Addit. ad Alexandrum in l. & si contra, sub n. 7. de vulg. & pupil. substitui. & Ancharani sententiam sibi magis probari dicit Menochius lib. 4. præsumpt. 140. n. 4. contrarium tamen defendit Joannes de Imola in dicto §. Titia cum nuberet, quem sequuntur multi relati per Antonium Gabrielem communium conclus. lib. 5. tit. de usufructu, conclus. 3. n. 48. & esse receptam omnium sententiam testantur Borgninus Cavalcanus de usufructu mulier. relicto, n. 18. fol. 198. Grassus dict. §. legatum, quæst. 28. n. 8. verum de jure hujus Regni prædictum dubium cessavit hodie omnino ex decisione l. 6. Tauri, quæ est l. 1. tit. 7. lib. 5. novæ collectionis Regiæ, junctis his, quæ ad earum legum explicationem observantur ibi Antonius Gomez. Tellus Ferdinandez, Matiençus, Azevedius, & alii, Rojas in epitom. successuum, cap. 12. n. 11. & 12. & cap. 29. 30. & 31. per totum. Menchaca de successuum resolution. lib. 2. §. 13. nu. 20. 11. D. Spino in speculo gloss. ex n. 21. cum seqq. Ex quibus in simili specie legati, idem jus observandum erit in parentibus, quod in filiis superius constituimus, ut scilicet usufructus omnium bonorum legatum, stantibus ascendentibus, uxori factum, tantum valeat respectu tertie partis usufructus bonorum (de qua dumtaxat disponere possunt descendentes in præjudicium ascendentium, deficientibus liberis, & descendentibus legitimis) nec ulla compensatio proprietatis dictæ tertie partis quæ pleno jure relinqui potuit, fiat, nisi de voluntate filii constare possit aperte, quòd in favorem uxoris, & ascendentium præjudicium, prædictam compensationem admittere voluerit: quod in terminis rectè adnotavit Cistuentes in l. 16. Tauri, circa finem, & sequitur Joannes Gutierrez prædictarum lib. 3. d. quæst. 57. nu. 12. Unde nec Ancharani, nec Imolæ sententia obvincere poterit hisce temporibus, sed jus Regium observandum erit apud nos, juxta quod solum bonorum portionem relinquere possunt descendentes extraneis, cum ascendentes existunt: idcirco in proposito casu, respectu tantum usufructus ejus partis legatum valebit, quoniam non simpliciter tertia pars, sed usufructus bonorum relictus est, qui ad eam partem restringi debet, ut diximus, nisi ex voluntate testatoris compensatio fieri possit.

Quartò adnotandum est, quòd uxor relicta usufructuaria aliquo ex modis propositis supra, in aliquibus bonis particularibus tantum, & non in omnibus bonis integrum consequitur usufructum in illis, etiam si filii hæredes instituti essent: quod ad limitationem consuetudinis vulgaris scripsit Bartolus in dict. §. Titia cum nuberet, colum. 2. vers. Secundò adverte, quem sequuntur communiter Doctores ibi, ut firmant Parisius in cons. 67. n. 15. vol. 2. Bertrandus in cons. 11. colum. 1. & in cons. 85. colum. 2. lib. 6. Craveta in cons. 352. in fine, lib. 3. Joannes Baptista Pontanus tractat. de alimentis, cap. 17. n. 5. Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 47. fol. 216. Menochius lib. 4. dicta præsumpt. 139. n. 18. De jure tamen hujus Regni, prædicta resolutio ita demum procedere poterit, si usufructus dictorum bonorum particularium non excedat usufructum quintæ partis bonorum, vel saltem ad eum restringendum erit legatum ex dictis supra: quod in ascendentibus, respectu tertie partis pari ratione in simili casu observandum erit.

Quintò & ultimò adnotandum est, quòd uxor aliquando, etiam de jure hujus Regni, & filiis, aliisque descendentibus legitimis existentibus, consequitur plenam proprietatem quartæ partis bonorum mariti, aliquando verò usufructum illius quartæ partis, & sic plerumque usufructum quintæ partis bonorum. Pro cujus rei explicatione observandum est: Quod uxor inops, & indotata, si maritus dives sit, & ille præcedat, succedere debet ab intestato, ex testamento, & contra testamentum in quarta parte bonorum ipsius, cum distinctione; nam existentibus filiis prioris matrimonii, prædicta Quarta, quoad usufructum, & proprietatem uxori debetur; si tamen Liberi sint communes, sive ejusdem matrimonii, ipsis liberis proprietatem reservatur, mulier verò dumtaxat consequitur usufructum illius quartæ partis, ut disponit textus in authent. præterea, C. unde vir & uxor, & in corpore unde sumitur, in §. quoniam verò, in authent. de exhibendis reis, collation. 5. & in §. quoniam verò, in authent. ut liceat matri, & avia, collatione 8. & confirmat l. 7. tit. 13. partit. 6. & de his juribus, & omnibus ferè, quæ circa eorum decisionem excogitari, aut occurrere possunt, tractant plenissimè communiter Scribentes, Decius, Corneus, Gozadinus, & Fabianus Pepius in dict. authent. præterea. Gregorius Lopez in dict. l. 7. partit. Aretinus in cons. 93. Cremenensis singulari 24. Hippolyt. singulari 106. 114. Guilliel. Bened. in cap. Raimuntius, de testamentis, verbo, & uxorem, nomine Adelsiam, decis. 5. n. 241. & seqq. n. 249. & seqq. Segura in l. coheredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pupil. substitui. ex n. 210. cum seqq. Rolandus videndus omnino in cons. 14. & 15. per totum, vol. 3. Cephalus in cons. 244. per totum lib. 2. & in cons. 671. per totum, lib. 5. Quæ quatuor consilia singularia sunt, & omnino prælegenda in hac materia: Alciatus resp. 252. Antonius Thesaurus decis. Pedemontan. 44. in fine. Petrus Surdus in cons. 81. n. 14. & seqq. lib. 1. & decis. 119. n. 31. & decis. 61. n. 18. & decis. 8. num. 13. & tract. de aliment. tit. ult. quæst. 35. & 36. per totam, Jacobus Menochius lib. 4. præsumptione 109. nu. 34. & in cons. 433. per totum, ubi vide omnino lib. 5. Antonius Galeatus Maluassia in cons. 29. nu. 21. vol. 3. Michaël Grassus receptarum sententiarum, §. successio ab intestat.

CAPUT XLVI.

Legatum usufructus omnium bonorum, vel alicujus partis eorum à marito uxori factum, utrum computari debeat cum debito artharum, cum dote, donatione propter nuptias, & aliis similibus? item legatum factum creditori, an, & quando præsumatur factum animo compensandi cum ipso debito necessario, vel voluntario. Deinde agitur de intellectu text. in authent. dos data, C. de donat. ante nupt. & an jure illo, jure etiam hujus Regni teneatur maritus donationem propter nuptias constituere, & de opinione Menochii adversus Communem.

SUMMARIUM.

- 1 Usufructus omnium bonorum, vel alicujus partis eorum, legatum à marito uxori factum, utrum computari debeat cum debito artharum, cum dote, donatione propter nuptias, & aliis similibus, ubi in primis agitur de artharum debito, & resolutio traditur infra, num. 9.
- 2 Debitum aliud dicitur Voluntarium, sive ex causa voluntario proveniens; aliud verò Necessarium, & utriusque exemplum proponitur, & infra num. 5.
- 3 Debitor ex causa voluntaria legans creditori suo, non præsumitur legasse animo compensandi cum ipso debito.
- 4 Legatum factum creditori voluntariè, an, & quando præsumatur factum animo compensandi cum ipso debito voluntario, latissimè, atque utiliter tractatum per Menochium, & vide relatos infra, num. 6.
- 5 Debitor ex causa necessaria legans creditori suo, animo compensandi, legasse præsumitur, & ob id compensationi locus est.
- 6 Legatum factum creditori, an, & quando præsumatur factum animo compensandi cum ipso debito necessario? latissimè declaratum per Menochium, & alios remissivè.
- 7 Legatum ex quibus conjecturis præsumatur relictum animo compensandi cum debito voluntario?
- 8 Legatum præsumitur factum animo non compensandi cum debito necessario ex nonnullis conjecturis, remissivè.
- 9 Legatum à marito uxori factum, utrum computetur cum artharum ab eodem eidem promissis; ubi agitur, an debitum artharum voluntarium sit, an verò necessarium, & quæstionis principalis resolutio traditur.
- 10 Borgnini Cavalcani resolutionem superioribus non refragari, novè consideratum ab Authore.
- 11 Donatio propter nuptias utrum necessariè constitui debeat per maritum: & de textu in authent. dos data, C. de donationibus ante nuptias.
- 12 Borgnini Cavalcani resolutio improbat, & textus in dict. authent. dos data, optimè cum Menochio explicatus.
- 13 Uxor vidua, cui usufructus omnium bonorum legatus est, statim, etiam dum fruatur usufructu, exigere potest dotem suam, nisi aliter testator voluerit, ut infra num. 14. & 15. declaratur.
- 14 Borgnini Cavalcani contrarietas noviter considerata per Authorem.
- 15 Usufructum bonorum suorum si testator uxori legaverit, donec dotem non petierit, non præsumitur animo compensandi cum dote usufructum legasse, sed animo differendi exactionem dotis; & idè extincto usufructu, poterit ipsa, vel ejus hæredes dotem repetere.